

Професійно важливі якості фахівця з управління персоналом як фактор формування його компетенцій

Статтю присвячено визначенню поняття „професійно значущі якості” та формулюванню переліку професійно значущих якостей фахівця з управління персоналом.

***Ключові слова:** фахівець з управління персоналом, професійно значущі якості, компетенція, психологічна структура особистості.*

Постановка проблеми. Щоб володіти певною компетенцією, людині необхідно мати для цього підґрунтя — фактори, що сформують цю компетенцію. До таких факторів можуть належати: знання, уміння, психофізіологічні особливості людини, навички, мотиви, цінності тощо. Професійно значущі якості також є фактором формування тієї чи іншої компетенції. Удосконалення освітнього процесу з позицій компетентнісного підходу полягає у тому, щоб навчити студентів застосовувати набуті знання й уміння в конкретних навчальних і життєвих ситуаціях. Дійсно, компетентнісно орієнтований підхід, а саме його результат, не має зводитись до суми знань і умінь [1].

Професійно значущі якості є однією із можливих передумов професійної придатності, що характеризує певні здібності та складає їх структуру; вони є передумовою професійної діяльності, а, з іншого боку, професійно значущі якості самі удосконалюються, шліфуються в ході діяльності [4].

Враховуючи важливість цієї категорії для формування компетенцій фахівців, вона потребує ґрунтовного аналізу. Актуальним це питання є й для фахівців з управління персоналом, оскільки на сьогоднішній день не має єдиного підходу до формулювання професійно значущих якостей для посад даної професії.

---

⁴⁴ Столярук Христина Сергіївна, асистент кафедри управління персоналом та економіки праці, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями визначення, класифікацій і формулювання переліку професійно значущих якостей для фахівців різних напрямів трудової діяльності займалося чимало науковців психологічної, педагогічної та економічної сфер науки. До них можна віднести О.О.Силкіна, В. Сластьоніна, В.Д. Шадркова, І. Алексєєву, Н. Волкову, Е.Ф. Зеєра, А.В. Карпова, А.К. Маркову та ін. Але, в сучасній літературі відсутній чіткий перелік професійно значущих якостей фахівців з управління персоналом. Тому **метою** даної статті є розробка такого переліку.

Виклад основного матеріалу. В літературі є різні підходи до трактування поняття “професійно значущі якості”. Так, А.В. Карпов тлумачить професійні якості як індивідуальні властивості суб’єкта діяльності, що необхідні й достатні для її реалізації на нормативно заданому рівні і які значуще і позитивно корелюють хоча б з одним (або декількома) її основними результативними параметрами – якістю, продуктивністю, надійністю [2].

В.Д. Шадриков надає два тлумачення професійно значущих якостей:

- по-перше, це індивідуальні якості суб’єкта діяльності, що впливають на ефективність діяльності й на успішність освоєння цієї діяльності;
- по-друге, це ті внутрішні умови, через які переломлюються зовнішні дії і вимоги до діяльності [5].
- А.К. Маркова тлумачить професійні якості як:
- передумову професійної діяльності;
- ті, що самі удосконалюються, шліфуються в ході діяльності [3].

Професійно значущі якості за А. Кагановим — це атрибути особистості, які покликані забезпечити її успішний трудовий старт і високі виробничі показники. На думку С. Батишева професійно значущі якості — це ті якості, які дозволяють людині найбільш ефективно реалізувати себе у конкретних видах трудової діяльності. Я. Корякіна визначає професійно значущі якості як ознаки особистості, які пред’являються суспільством до фахівців тієї чи іншої професії, що впливають на успішність професійної діяльності [4].

Аналізуючи ці підходи до трактування поняття “професійно значущі якості”, можна відмітити, що, не зважаючи на те, що вони відрізняються одне від одного, майже всі автори вказують на те, що професійно значущі якості спрямовані забезпечити ефективну діяльність. Це, в свою чергу, вказує на взаємозв’язок цього поняття із поняттям “компетенція”. Обґрунтуємо цей зв’язок.

Таблиця 1.

Професійно значущі якості фахівця з управління персоналом

Якість	Опис
1. Адаптаційна мобільність	Схильність до творчих форм діяльності, неперервності, поглиблення й оновлення знань, ініціативність, нетерпимість до відсталості, консервативних проявів, прагнення вчити інших, бажання якісних змін в організації і в змісті власної діяльності, готовність до обґрунтованого ризику, прагнення нововведень, розширення кола своїх повноважень, діловитість.
2. Контактність	Товариськість, емпатія, інтерес до людей, високий рівень розуміння у сфері міжособистісних відносин, здатність приваблювати людей, бачити себе зі сторони, слухати, розуміти і переконувати людей, уміння подивитися на конфліктну ситуацію очима співрозмовника.
3. Стресостійкість та емоційний інтелект	Інтелектуальна й емоційна захищеність у проблемних ситуаціях, самовладання і тверезість мислення у прийнятті колективних рішень, володіння навичками саморегуляції стану.
4. Домінантність	Владність, честолюбство, прагнення до особистої незалежності, лідерство, готовність до безкомпромісної боротьби за свої права, самоповагу, високий рівень самооцінки і притягань, сміливість, уміння впливати на підлеглих, впевненість в собі, емоційна врівноваженість, прагнення до досягнень, здатність піти на ризик, відповідальність, вірність даній обіцянці, незалежність, самостійність в прийнятті рішення, гнучкість поведінки в ситуаціях, які потребують змін, комунікабельність.
5. Моральні якості	Розміркована воля, твердість та наполегливість, якщо необхідно сміливість, почуття відповідальності, почуття обов’язку та загальний інтерес.
6. Вольові якості	Сила волі, енергійність, витримка, рішучість, сміливість, упевненість у собі, віра в справу
7. Характеристики інтелекту	Глибина, критичність, гнучкість, широта розуму, швидкість, оригінальність, допитливість.

На нашу думку, компетенція — це поведінкова характеристика людини, яка вказує на її здатність ефективно виконувати професійну дію. В той час, як професійно значущі якості — це індивідуальні ознаки особистості, які виступають факторами формування певної професійної компетенції. Вони належать до психологічної структури особистості, наряду із спрямованістю (потреби, мотиви, інтереси, нахили, переконання тощо), можливостями (здібності, здатності, таланти тощо), і належать до такої компоненти цієї структури як характер.

Враховуючи попередній аналіз, можна сформулювати перелік професійно значущих якостей для фахівця з управління персоналом (Табл. 1).

Адаптаційна мобільність є важливою для фахівців з управління персоналом тому, що сучасні організації бажають бачити активних, мобільних працівників. Менеджер з персоналу — це співробітник компанії, який має одним із перших реагувати на зміни, нововведення та різні події в колективі.

Контактність є важливою якістю для таких фахівців, оскільки вони в своїй роботі завжди мають робочі взаємозв'язки із колегами, керівництвом, і, найголовніше із кандидатами на посади в компанії. Саме тому, фахівець з управління персоналом повинен уміти слухати, уникати конфліктів та ефективно взаємодіяти із оточуючими людьми.

Стресостійкість є однією із базових якостей сучасного працівника, і фахівець з управління персоналом не є виключенням. Це пов'язано із сучасним швидким темпом роботи, трудовими відносинами із людьми різного типу емоційної стійкості. Тому стресостійкість, вміння управляти своїми емоціями і розпізнавати та придушувати негативні емоції інших є важливими якостями для менеджерів з персоналу.

Така якість як домінантність свідчить про устремління людини, прагнення зростати по кар'єрній драбині, відданість справі, що є немало важливим для працівників будь-якої сфери, у тому числі і сфери управління персоналом.

Моральні та вольові якості є невід'ємними атрибутами сучасного працівника, що працює в колективі. Ці якості дозволяють тримати себе під контролем і бути толерантним по відношенню до колег, підлеглих, персоналу організації і претендентів на вакантні посади.

Інтелект відіграє важливу роль в психологічній структурі особистості, адже він є фундаментом, на базі якого формуються різні компетенції. Модель компетенцій фахівців з управління персоналом для різних посад включає найрізноманітніші компетенції, що ґрунтуються на розумінні, мисленні, швидкості реакцій тощо. Тому, інтелектуальні якості посідають тверде місце у переліку професійно значущих якостей фахівців даної сфери.

Висновки. Отже, запропонований перелік професійно значущих якостей фахівця з управління персоналом може слугувати базою для формування інноваційних моделей компетенцій наряду із іншими факторами. Встановлення значущості кожної якості для різних посад сфери управління персоналом допоможе коректно сформулювати переліки компетенцій, які дійсно відрізнятимуть ефективно виконання роботи від менш ефективного, середнього.

Література

1. Дмитренко Г. А. Людино центризм освіти в контексті підвищення якості трудового потенціалу. Монографія / Г. А. Дмитренко, Т. Л. Ріктор. — К.: „Дорадо-Друк”, 2012 — 296 с.
2. Карпов А. В. Психология принятия управленческих решений/ Под ред. В. Д. Шарикова. — М.: Юристъ, 1998.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма. — М.: Знание, 1996.
4. Силкін О. О. Зміст терміну “професійно значущі якості особистості” і технологія визначення цих якостей для окремого фахівця. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbu.gov.ua.
5. Шадріков В. Д. Деятельность и способности. — М.: Логос, 1994.

Professionally meaningful qualities for specialist in sphere of personnel management are formative factor of his competences

Stolyaruk K.

Vadym Hetman Kyiv National Economics University, Kyiv, Ukraine

The article is devoted to analysis approaches to definition of term “professionally meaningful qualities”. It is argued importance for the personnel management specialist of such qualities as: adaptive mobility, sociability, capacity to tolerate stress and emotional intelligence, dominance, moral qualities, volitional qualities and characteristics of intellect. Also it is validated the correlation between terms “competency” and “professionally meaningful qualities”.

Keywords: *specialist in sphere of personnel management, professionally meaningful qualities, competence, psychological structure of personality.*